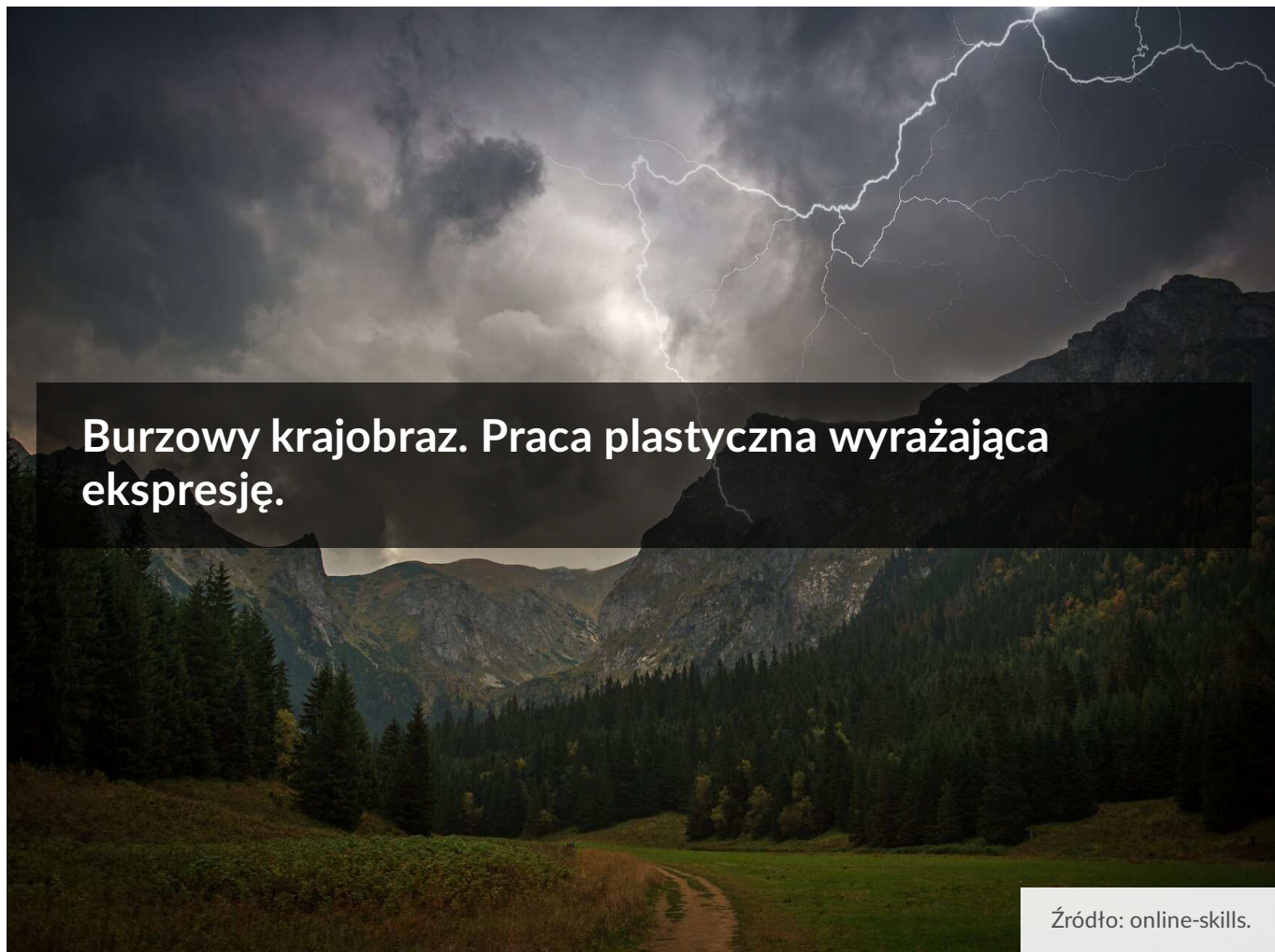

Burzowy krajobraz. Praca plastyczna wyrażająca ekspresję.

- [Burzowy krajobraz. Praca plastyczna wyrażająca ekspresję.](#)

Burzowy krajobraz. Praca plastyczna wyrażająca ekspresję.

Źródło: online-skills.

Ważne daty

1506 – powstaje najbardziej tajemniczy obraz włoskiego renesansu wykonany przez Giorgionego *Burza*

1828 – John Constable maluje kontrastową *Burzę nad morzem*

1896 – polski malarz Józef Chełmoński tworzy realistyczny obraz *Burza*

Scenariusz dla nauczyciela

Źródło: online skills.

I. Opanowanie zagadnień z zakresu języka i funkcji plastyki; podejmowanie działań twórczych, w których wykorzystane są wiadomości dotyczące formy i struktury dzieła. Uczeń:

1) wykazuje się znajomością dziedzin sztuk plastycznych: malarstwa, rzeźby, grafiki, architektury (łącznie z architekturą wnętrz), rysunku, scenografii, sztuki użytkowej dawnej i współczesnej (w tym rzemiosła artystycznego); rozumie funkcje tych dziedzin i charakteryzuje ich język; rozróżnia sposoby i style wypowiedzi w obrębie dyscyplin; zna współczesne formy wypowiedzi artystycznej, wymykające się tradycyjnym klasyfikacjom, jak: happening, performance, asamblaż; sztuka nowych mediów;

2) rozróżnia cechy i rodzaje kompozycji w naturze oraz w sztukach plastycznych (odnajduje je w dziełach mistrzów, a także w tworach i zjawiskach przyrody); tworzy różnorodne układy kompozycyjne na płaszczyźnie i w przestrzeni (kompozycje otwarte i zamknięte, rytmiczne, symetryczne, statyczne i dynamiczne); ustala właściwe proporcje poszczególnych elementów kompozycyjnych, umiejętnie równoważy kompozycję, wykorzystując kształt i kontrast form;

3) klasyfikuje barwy w sztukach plastycznych; wykazuje się znajomością pojęć: gama barwna, koło barw, barwy podstawowe i pochodne, temperatura barwy, walor barwy; rozróżnia i identyfikuje w dziełach mistrzów i własnych kontrasty barwne: temperaturowe, dopełnieniowe i walorowe; podejmuje działania twórcze z wyobraźni i z zakresu interpretacji natury, uwzględniające problematykę barwy;

II. Doskonalenie umiejętności plastycznych – ekspresja twórcza przejawiająca się w działaniach indywidualnych i zespołowych. Uczeń:

1) w zadaniach plastycznych interpretuje obserwowane przedmioty, motywy i zjawiska, stosując środki wyrazu zgodnie z własnym odczuciem; w wyższych klasach podejmuje również próby rysunkowego studium z natury;

2) wyraża w pracach plastycznych uczucia i emocje wobec rzeczywistości, a także płynące z inspiracji muzycznych czy literackich (impresja i ekspresja); rysuje, maluje, ilustruje zjawiska i wydarzenia realne i wyobrażone (także w korelacji z innymi przedmiotami);

III. Opanowanie podstawowych wiadomości z zakresu kultury plastycznej, jej narodowego i ogólnoludzkiego dziedzictwa kulturowego. Uczeń:

4) wymienia, rozpoznaje i charakteryzuje najważniejsze obiekty kultury wizualnej w Polsce, wskazuje ich twórców;

5) rozpoznaje wybrane, najbardziej istotne dzieła z dorobku innych narodów.

Nauczysz się

rozpoznawać sztandarowe dzieła związane z tematyką burzy, umiejscawiać je w czasie i w przestrzeni geograficznej;

rozpoznawać podstawowe środki stosowane przy ukazywaniu zjawisk atmosferycznych;

podstawowego podziału rodzajów pejzaży ze względu na ukazywany temat;

określać uczucia, które towarzyszą Ci przy odbiorze dzieła malarskiego – ekspresja dzieła;

formułować samodzielne, przejrzyste i logiczne wypowiedzi na temat malarstwa, uwzględniając właściwą terminologię;

tworzyć opisy wybranych przykładów dzieł malarskich uwzględniając właściwą kompozycję pracy, język i styl;

dokonywać opisu i analizy porównawczej dzieł, uwzględniając ich cechy formalne (np. tematyka, kolorystyka, kompozycja, ekspresja).

Zjawisko burzy i ekspresja

Co szczególnego ma w sobie zjawisko burzy?

Przyroda oraz będące jej częścią żywioły od zawsze intrygowały człowieka, który inspirując się nimi tworzył i tworzy oszałamiające dzieła. Zjawisko burzy charakteryzuje się gwałtownością, dynamiką, jest zapowiedzią zmian – wszystkie te cechy dostrzegły pokolenia malarzy, którzy uwieczniali je na płótnie, czerpiąc z burzowej symboliki.

Burzowy krajobraz w dziełach sztuki to często oblicze groźnej, nieokiełznanej przyrody lub nawet świata.

Słowo ekspresja wywodzi się od łacińskiego „expressio”, które w dosłowym tłumaczeniu oznacza „wyciskanie soków”, a w sensie metaforycznym odnosi się do pozostawiania śladów na psychice. Współcześnie ekspresja to sposób wyrażania, a w kontekście sztuk wizualnych – wyraz, wymowa, wrażenie, które budzi w nas oglądane dzieło. Opisujemy pracę plastyczną jako ekspresyjną, jeśli budzi w odbiorcy silne emocje, w zdecydowany sposób dotyka jego psychiki.

Ludzie nie pozostają obojętni wobec burzy – wśród jednych budzi strach, wśród innych fascynację i zachwyt. Artyści wykorzystują to zjawisko, by nadać szczególny, wyrazisty charakter swoim pracom, co wymaga od twórców zastosowania odpowiednich środków artystycznych. Wśród najczęściej stosowanych należy wyróżnić: kontrast, [dynamizm](#), [asymetrię](#), złożoność kompozycji oraz wyrazistość kolorystyki. W przypadku dzieła malarskiego duże znaczenie ma także zdecydowany sposób nakładania farby i ślad pędzla.

Motyw burzy w wybranych dziełach malarskich

Giorgione, „Burza”, około 1506, Gallerie dell'Accademia, Wenecja, Włochy, Domena publiczna

John Constable, „Burza nad morzem”, 1828, Royal Academy of Arts, Londyn, Wielka Brytania, Wikiart, Domena publiczna

Józef Chełmoński, „Burza”, 1896, Galeria Sztuki Polskiej XIX wieku w Sukiennicach, Kraków, Polska, przewodnicypokrakowie.pl, CC BY 3.0

Ekspresywność burzy uchwycona na fotografiach

Fascynacja majestatycznością zjawiska burzy znajduje odbicie także w fotografii. Na ekspresję pracy składa się każdy jej element, np: format, kompozycja, kolorystyka, rodzaj papieru/płótna, na którym obraz jest wykonany.

Burza nad oceanem, online-skills, CC by 3.0

Burzowy krajobraz górski, online-skills, CC by 3.0

Błyskawice, online-skills, CC by 3.0

Wymowa zjawiska burzy

Burza kojarzy się z ruchem, zmiennością, zamętem, ogromną siłą – niejednokrotnie jest przyczyną wielu katastrof. Od zarania dziejów budzi postrach wśród zwierząt i ludzi, przypominając istotom żywym o ich niższości wobec sił natury. Nie bez powodu, wśród wierzeń pierwotnych wielu kultur bóstwa, którym przypisywano kontrolę nad błyskawicami, zajmowały najważniejsze role w mitologiach. W mitologii starożytnych Greków królował Zeus, zwany gromowładnym. Wśród Słowian obiektem kultu był bóg Perun, utożsamiany z piorunem.

Na całym świecie, w tym samym czasie, ma miejsce około 1800 burz i około 100 wyładowań w ciągu jednej sekundy. Ludzie pierwotni, starożytni i współcześni, obserwowali przez wieki miliony podobnych zjawisk, a po dziś dzień budzą one zachwyt i zadumę. Motyw burzy zapisał się więc w kulturze jako symbol siły, potęgi i władzy. Burzowy krajobraz często łączy w sobie dynamizm i zmienność, dlatego twórcy, plastycy, zwracają się ku zastosowaniu wielu środków artystycznego wyrazu. Może to być np. nawarstwiona, chaotyczna, arytmiczna, wielowątkowa kompozycja.

Człowiek, pozostając częścią natury, tak samo jak ona może okazać się nieprzewidywalny. Plastycznie przedstawione zjawisko burzy, wykorzystane do obrazowania stanów psychicznych duszy artysty, może nieść w sobie znacznie więcej ekspresji niż słowa ją opisujące.

Animacja - pejzaże burzowe

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D1GCL60Mw>

Animacja przedstawiająca pejzaże burzowe

Zadania

Ćwiczenie 1

Źródło: online-skills.

Ćwiczenie 2

Jaką pracę plastyczną możemy nazwać ekspresyjną?

- ☐ Taką, która przedstawia krajobraz
- ☐ Taką, która powstała w nurcie ekspresjonizmu
- ☐ Taką, która oddziałuje na odbiorcę, wywołując w nim silne uczucia

Źródło: online-skills.

Ćwiczenie 3

Przeciągając podane elementy z prawej kolumny do lewej przyporządkuj definicje do podanych określeń.

Dynamika

nieregularność

Kontrast

wrażenie ruchu

Asymetria

duża różnica w jasności barw

Źródło: online-skills.

Ćwiczenie 4

Źródło: online-skills.

Ćwiczenie 5

Źródło: online skills.

Ćwiczenie 6

Źródło: online-skills.

Źródło: online skills, licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 7

Źródło: online-skills.

Polecenie 1

Ze względu na swą dynamikę, burza jest bardzo trudna do uchwycenia dla artysty. Podejmij wyzwanie i spróbuj przedstawić burzę w formie pracy plastycznej z zastosowaniem odpowiadającej temu zjawisku, odpowiedniej ekspresji. Użyj do tego narzędzi takich jak: pędzel, wałek malarski, szpachelka malarska, farby lub spray.

Słownik pojęć

Asymetria

Brak równowagi, zaprzeczenie symetrii, nieregularność.

Dynamizm

Energiczność, ruchliwość, kategoria wskazująca na zmienność i brak statyczności, niepewność, szybkość, niestabilność.

Ekspresja

Wyrażenie, uzewnętrznienie uczuć w dziele sztuki za pomocą odpowiednich środków artystycznych.

Monochromatyzm

w malarstwie operowanie tylko jedną barwą w kilku odcieniach, w celu uzyskania jednolitego tonu całego malowidła;

Źródło:

encyklopedia.pwn.pl

Galeria dzieł sztuki

John Constable, „Burza nad morzem, 1828, Royal Academy of Arts, Londyn, Wielka Brytania, Wikiart, Domena publiczna